

Press och information

Europeiska unionens domstol
PRESSMEDDELANDE nr 190/21
Luxemburg, den 26 oktober 2021

Dom i mål C-109/20
PL Holdings

Unionsrätten förbjuder en medlemsstat att ingå ett skiljeavtal med samma innehåll som en ogiltig skiljeklausul i ett bilateralt investeringsavtal mellan medlemsstater

Den nationella domstolen är således skyldig att ogiltigförklara en skiljedom som meddelats på grundval av ett sådant skiljeavtal.

År 2013 fick PL Holdings, ett bolag bildat enligt luxemburgsk rätt, rösträtten för sina aktier i en polsk bank upphävd. Vidare förordnades om tvångsförsäljning av aktieinnehavet. PL Holdings godtog inte detta beslut, fattat av Komisja Nadzoru Finansowego (finanstillsynsnämnden, Polen), och beslutade att inleda ett skiljeförfarande mot Polen. PL Holdings vände sig därför, med stöd av det bilaterala investeringsavtal som ingåtts år 1987 mellan Belgien och Luxemburg, å ena sidan, och Polen, å andra sidan,¹ till en sådan skiljenämnd som föreskrevs i en skiljeklausul i detta avtal.²

Genom två skiljedomar av den 28 juni och den 28 september 2017 fann skiljenämnden att den var behörig att pröva tvisten i fråga, slog fast att Polen hade åsidosatt sina skyldigheter enligt investeringsavtalet och förpliktade Polen att betala skadestånd till PL Holdings.

Polens klandertalan mot skiljedomarna vid Svea hovrätt (Stockholm, Sverige) ogillades. Hovrätten fann bland annat att även om skiljeklausulen i investeringsavtalet – enligt vilken en tvist med anledning av avtalet ska avgöras av skiljenämnd – är ogiltig, hindrar denna ogiltighet inte en medlemsstat och en investerare från en annan medlemsstat från att i ett senare skede ingå ett ad hoc-skiljeavtal för att lösa tvisten.

Hovrättens avgörande överklagades till Högsta domstolen (Sverige), som beslutade att vända sig till EU-domstolen för att få klarlagt om artiklarna 267 och 344 FEUF hindrar att parterna i tvisten ingår ett ad hoc-skiljeavtal, när det avtalet har samma innehåll som en skiljeklausul som anges i ett investeringsavtal och som strider mot unionsrätten.

Domstolen (stora avdelningen) utvecklar sin praxis från domen Achmea³ och konstaterar att unionsrätten förbjuder en medlemsstat att ingå ett sådant skiljeavtal.

Domstolens bedömning

För det första bekräftar domstolen, med hänvisning till domen Achmea, att skiljeklausulen i investeringsavtalet, enligt vilken en investerare i en medlemsstat i händelse av en tvist avseende investeringar i den andra medlemsstat som ingått avtalet kan inleda ett skiljeförfarande mot sistnämnda stat vid en skiljenämnd, vars behörighet medlemsstaten åtagit sig att godta, strider mot unionsrätten. Denna klausul är nämligen ägnad att undergräva såväl principen om ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna som bevarandet av unionsrättens särdrag, som säkerställs genom förfarandet för förhandsavgöranden enligt artikel 267 FEUF. Klausulen är således inte förenlig med principen om lojalt samarbete i artikel 4.3 första stycket FEU och undergräver unionsrättens autonomi, vilken bland annat stadfästs i artikel 344 FEUF.

¹ Avtal mellan Konungariket Belgiens regering respektive Storhertigdömet Luxemburgs regering, å ena sidan, och Folkrepubliken Polens regering, å andra sidan, om främjande och ömsesidigt skydd av investeringar, som undertecknades den 19 maj 1987.

² Artikel 9 i investeringsavtalet.

³ Dom av den 6 mars 2018, Achmea, [C-284/16](#) (se även [pressmeddelande nr 26/18](#)).

För det andra konstaterar domstolen att om en medlemsstat som är part i en tvist som kan avse unionsrättens tillämpning och tolkning tilläts att hänskjuta tvisten till ett skiljeorgan med samma egenskaper som det som anges i en sådan skiljeklausul, vilken är ogiltig på grund av att den strider mot unionsrätten, genom att ingå ett ad hoc-skiljeavtal med samma innehåll som nämnda klausul, skulle detta i själva verket innebära ett kringgående av medlemsstatens skyldigheter enligt fördragen, och särskilt enligt de ovannämnda artiklarna.

Ett sådant ad hoc-skiljeavtal skulle nämligen, med avseende på den tvist beträffande vilken det ingåtts, ha samma verkan som skiljeklausulen i fråga. Syftet med avtalet är just att ersätta denna skiljeklausul för att låta dess verkningar bestå trots att den är ogiltig.

Vidare får ett sådant kringgående av den berörda medlemsstatens skyldigheter inte mindre allvarliga följder för att det rör sig om ett enskilt fall. Detta rättsliga angreppssätt skulle nämligen kunna anammas i ett stort antal tvister som kan avse tillämpningen och tolkningen av unionsrätten. Då skulle unionsrättens autonomi undergrävas vid upprepade tillfällen.

Dessutom skulle varje påkallelse av skiljeförfarande riktad till en annan medlemsstat på grundval av en ogiltig skiljeklausul kunna sägas utgöra ett anbud om skiljeförfarande, och den staten skulle då kunna anses ha accepterat anbudet redan genom att inte ha anfört några specifika argument mot förekomsten av ett ad hoc-skiljeavtal. Följden av en sådan situation skulle emellertid bli att verkningarna av medlemsstatens åtagande att godta skiljeorganets behörighet – som gjorts i strid med unionsrätten och därför är ogiltigt – fortsatte att gälla.

Slutligen följer det såväl av domen Achmea som av principerna om unionsrättens företräde och om lojalt samarbete att **medlemsstaterna inte bara inte kan åta sig att undanta tvister som kan avse tillämpningen och tolkningen av unionsrätten från unionens domstolssystem, utan även att de, när en sådan tvist har anhängiggjorts vid ett skiljeorgan med stöd av ett åtagande som strider mot unionsrätten, är skyldiga att bestrida giltigheten av den skiljeklausul eller det ad hoc-skiljeavtal med stöd av vilket förfarandet hänskjutits till detta organ.**⁴

Varje försök av en medlemsstat att avhjälpa en skiljeklausuls ogiltighet genom ett avtal med en investerare från en annan medlemsstat skulle strida mot den förstnämnda medlemsstatens skyldighet att bestrida skiljeklausulens giltighet och därmed innebära att själva grunden för detta avtal är rättsstridig, eftersom den är oförenlig med de grundläggande bestämmelser och principer som reglerar unionens rättsordning.

Domstolen drar följaktligen slutsatsen att **den nationella domstolen är skyldig att upphäva en skiljedom som meddelats på grundval av ett skiljeavtal som strider mot unionsrätten.**

PÅPEKANDE: Begäran om förhandsavgörande gör det möjligt för domstolarna i medlemsstaterna att, i ett mål som pågår vid dem, vända sig till EU-domstolen med frågor om tolkningen av unionsrätten eller om giltigheten av en unionsrättsakt. Domstolen avgör inte målet vid den nationella domstolen. Det är den nationella domstolen som ska avgöra målet i enlighet med EU-domstolens avgörande. Detta avgörande är på samma sätt bindande för de övriga nationella domstolar där en liknande fråga uppkommer.

Detta är en icke-officiell handling avsedd för massmedia och den är inte bindande för domstolen.

Domen i [fulltext](#) publiceras på webbplatsen CURIA dagen för avkunnandet.

Kontaktperson för press: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

⁴ Den slutsatsen bekräftas även av artikel 7 b i avtalet om upphävande av bilaterala investeringsavtal mellan Europeiska unionens medlemsstater (EUT L 169, 2020, s. 1).